

**Råd til utforming av marin verneplan for marine
beskyttede områder i Norge**

**Endelig tilråding med forslag til
referanseområder**

Rådgivende utvalg for marin verneplan 30. juni 2004

0. Sammendrag av endelig tilråding

Rådgivende utvalg for marin verneplan la 17.02.03 frem sin foreløpige tilråding med råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge. Sammendrag fra foreløpig tilråding følger vedlagt (Vedlegg 1).

Rådgivende utvalg legger med dette frem sin endelige tilråding for Miljøverndepartementet. Utvalget har funnet det hensiktsmessig å presentere den endelige tilrådingen som et tillegg som bygger videre på foreløpig tilråding. I tråd med endret mandat for utvalget, jf. Miljøverndepartementets brev av 08.01.04 og 09.01.04, har utvalget i endelig tilråding vektlagt å videreføre arbeidet med råd om referanseområder.

Utvalget foreslår ingen endringer når det gjelder utvelgelse av områder, jf. listene A, B og C i foreløpig tilråding. Noen av de prioriterte områdene som foreslås tatt med i planen (liste A) har kvaliteter som vanskelig kan erstattes av de andre områdene, og planen er i så henseende sårbar mht. ev. uttak av områder fra planen. Områdene på liste A utgjør ut fra dagens kunnskap et godt og balansert utvalg av områder fra kysten og skjærgården, selv om rådgivende utvalg har identifisert noen mangler. Havområdene er dårligere dekket opp. Dette er i samsvar med utvalgets opprinnelige mandat av 15. mai 2001, hvor det stadfestes at første fase av arbeidet forventes å skje med hovedvekt på kystsonen.

Det foreslås en mindre grensejustering for området Korsfjorden. For de øvrige områdene opprettholdes avgrensingsforlagene, jf. Vedlegg 2 i foreløpig tilråding.

Når det gjelder restriksjonsnivå, innebærer utvalgets anbefalinger i stor grad en liberal tilnærming til bruk, særlig i forhold til å kunne høste av naturlige bestander. En forutsetter samtidig at det ikke skal skje virksomhet som er i strid med verneformålet. For å sikre at verneverdiene ikke påvirkes i negativ retning er det nødvendig med:

- klare retningslinjer for bruk og næringsvirksomhet i områdene
- overvåking av miljøtilstanden og kontroll med at bestemmelser følges
- iverksetting av tiltak ved ev. negativ påvirkning av verneverdiene eller ved ev. brudd på bestemmelsene.

For å oppnå en best mulig tilpasning der en ivaretar hensynet både til vern og bruk, vil utvalget videre fremheve betydningen av at det utarbeides forvaltningsplaner for de enkelte områdene. Utvalget anbefaler at det gjennomføres grundige kartlegginger av de enkelte områdene så snart som mulig etter vedtak om beskyttelse. Slik kartlegging vil omfatte detaljert bunnkartlegging og systematisk biologisk inventering og vil danne et viktig grunnlag for overvåking og forvaltning av områdene. Siden områdene er valgt ut basert på representativitet og særegenhet, vil kartleggingen av disse områdene representere et stort og viktig steg i kartleggingen av norsk marint biologisk mangfold. Det bør lages en plan for kartleggingen, som må gis prioritert inklusiv midler og gjennomføres i løpet av en 5-års periode.

Når det gjelder referanseområder, legger utvalget til grunn at disse skal tjene som grunnlag for å sammenligne status og utvikling i påvirkete områder med status og utvikling i referanseområder med ingen eller liten påvirkning. Det er viktig at referanseområdene utgjør et representativt utvalg av områder langs kysten.

Spørsmålet om referanseområder er tatt opp flere steder i foreløpig tilråding, og det er pekt både på mulige generelle referanseområder (i forhold til all aktivitet) og spesielle referanseområder.

Utvalget har videreført og konkretisert forslagene til mulige referanseområder. En ser likevel at det i en del tilfeller, spesielt når det gjelder referanseområder i forhold til fiskeri, vil være både hensiktsmessig og nødvendig at nærmere avgrensning av referanseområder skjer i den lokale/regionale prosessen frem mot høring. Det er viktig at denne prosessen kommer fort i gang.

Utvalget har vurdert den utfordring det vil være å overvåke langtidsendringer i norsk marin natur og å identifisere årsakene til slike endringer i forhold til klimaendring, introduserte arter, utvikling i havbruk, høsting, forurensning, og fysiske påvirkninger i kystområdene. For å møte denne utfordringen foreslås 6 av områdene på liste A utvalgt som generelle referanseområder for langtidsovervåking og forskning. Utvalget peker på den betydelige synergi som det kan være mellom forskning og overvåking og foreslår å konsentrere den nasjonale innsatsen om disse utvalgte generelle referanseområdene for å dra nytte av denne synergien. De 6 områdene ligger fordelt i de tre biogeografiske subprovinsene og kystavsnitt innen den vestnorske subprovins. Disse områdene er:

- Transekt fra Tromøya
- Korsfjorden
- Froan – Sularevet og Grandefjæra m.m.
- Transekt fra Andfjorden
- LoppHAVET

Utvalget mener også at det er behov for ytterligere ett område øst i Finnmark subprovins i Varangerfjordområdet. Dette må avklares i fase 2 av verneplanarbeidet.

I tillegg foreslås 15 av områdene som supplerende områder for forskning og undervisning. Disse har vært gjenstand for mye forskning pga. nærhet til universiteter og andre forskningsinstitusjoner eller har spesielle forskningsmessige kvaliteter. Det er pekt på mulighetene til å anvende disse supplerende områdene for forskning og undervisning, betyr ikke nødvendigvis at det er behov for strengere vern enn for andre områder.

Under spesielle referanseområder foreslås taretrålfrie referanseområder innen 7 av områdene på liste A. I forhold til fiskeri foreslås det at fiske med trål etter reke og kreps ikke tillates i avgrensede deler av 7 områder, snurrevad ikke tillates i avgrensede deler av 3 områder og fiske med bunntål etter fisk ikke tillates i avgrensede deler av 4 områder. Dette angår totalt 8 områder, dvs. at en del av områdene går igjen i forhold til ulike redskapstyper. Det er derfor behov for samordning på dette punkt. I forhold til referanseområder for havbruk, kan de foreslåtte områdene for langtidsovervåking og forskning tjene som en generell referanse. Videre kan andre områder tjene som overvåkingspunkter i gradienter langs kyststrømmen og fra fjord til åpen kyst.

Det pågår prosesser med utvelgelse av marine referanseområder også i andre sammenhenger enn marin verneplan, bl.a. i forbindelse med norsk oppfølging av EUs rammedirektiv for vann og nasjonal overvåking av marint biologisk mangfold i kystsonen. I disse prosessene er det overlapping med områdene i marin verneplan og det er her behov for samordning. Utvalget mener at de marine beskyttede områdene bør brukes i størst mulig utstrekning også i forhold til de andre prosessene slik at de kan tjene felles formål. En naturlig arena for samordning vil i slike tilfeller være forvaltningsplanene for de marine beskyttede områdene.

Innholdsfortegnelse

	Side
0	i
1	1
1.1	1
1.2	1
2	2
2.1	2
2.2	5
2.3	5
2.4	8
2.4.1	8
2.4.2	9
2.4.3	12
2.4.4	15
2.4.5	16
2.4.6	18
2.5	20
2.6	21

VEDLEGG 1: Sammendrag fra foreløpig tilråding pr. 17. februar 2003.

VEDLEGG 2: Kart som viser konkrete forslag til referanseområder.

Kapittel 1. Utgangspunktet for endelig tilråding

Rådgivende utvalg for marin verneplan har valgt å avgi sin endelige tilråding som et tillegg til foreløpig tilråding.

1.1 Foreløpig tilråding pr. 17. februar 2003

Rådgivende utvalg for marin verneplan la 17.02.03 frem sin foreløpige tilråding om utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge.

I foreløpig tilråding ble 49 områder på bruttolisten vurdert og delt inn i 6 kategorier. Utvalget ga bl.a. råd om:

- Prioritering av områder (liste A, B og C) og geografisk avgrensning.
- Verneformål og verneverdier.
- Kartlegging.
- Restriksjoner og konsekvenser for næringsvirksomhet, herunder antydninger om mulige referanseområder for ulike formål.
- Aktuelt lovverk med summarisk gjennomgang av mulig lovanvendelse for enkeltområder.

Det vises til sammendraget i foreløpig tilråding (Vedlegg 1), herunder liste A med områder som foreslås tatt med i marin verneplan.

1.2 Behandling i etterkant av utvalgets foreløpige tilråding – endret mandat

Direktoratet for naturforvaltning oversendte ved brev av 28.02.03 utvalgets foreløpige tilråding til Miljøverndepartementet med påpekning av problemstillinger utvalget har reist bl.a. knyttet til konsekvensutredninger utenfor grunnlinjen og etter annet lovverk enn naturvernloven.

Miljøverndepartementet ga ved brev av 08.01.04 retningslinjer for det videre arbeidet med marin verneplan. Retningslinjene ble fastsatt i samråd med Fiskeridepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Olje- og energidepartementet. Det fremgår av brevet at departementet har funnet det hensiktsmessig å foreta en justering av det rådgivende utvalgets rolle. Endringene innebærer at utvalget fullfører sine oppgaver med en endelig tilråding før melding om oppstart. Tilrådingen skal omfatte råd om referanseområder, men utvalget skal ikke gå videre med anbefalinger vedrørende lovverk. Tilrådingen skal leveres Miljøverndepartementet innen 30.04.04. Denne fristen ble senere utsatt til 30.06.04. Departementet anser at justeringen tydeliggjør utvalgets rådgivende rolle og er hensiktsmessig sett i lys av at de deltakende organisasjonene er høringsparter under den offentlige høringen av verneplanforslaget. Departementet orienterte utvalget om dette i eget brev av 09.01.04.

Rådgivende utvalg har i arbeidet med endelig tilråding lagt til grunn at de øvrige punkter i mandatet av 15.05.01 fortsatt gjelder.

Kapittel 2. Endelig tilråding

Rådgivende utvalg for marin verneplan har i arbeidet med endelig tilråding avholdt møte i Trondheim 04.06.04 hvor også oppnevnt kontaktperson for fylkeskommunene deltok. Det ble i tillegg gjennomført telefonmøter i utvalget 22.06.04 og 30.06.04.

2.1 Prioritering og geografisk avgrensning av områder

Rådgivende utvalg viser til foreløpig tilråding av 17.02.03 hvor 36 områder ble anbefalt tatt med i marin verneplan (liste A), 2 områder ble anbefalt som alternative områder (liste B) og 11 områder og 2 delområder ble anbefalt ikke tatt med i verneplanens fase 1 (liste C). Det vises også til Vedlegg 2 i foreløpig tilråding, med kartfesting av de enkelte områdene på liste A og liste B. Den geografiske plasseringen av de prioriterte områdene på liste A er vist på kartet i Figur 1.

Når det gjelder prioritering av områder, legger utvalget den foreløpige tilrådingen til grunn. Etter utvalgets vurdering utgjør de anbefalte prioriterte områdene på liste A til sammen et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Områdene er valgt ut i en lang prosess hvor både særegenhet og representativitet i forhold til regioner og kyststrekninger er vektlagt ut fra dagens kunnskap. Det er også vektlagt at områdene skal være lite påvirket og at de skal tjene som referanseområder for overvåking og forskning. Noen av områdene har kvaliteter som de andre områdene i planen i svært liten grad fanger opp. Planen er på dette punkt sårbar mht. ev. uttak av områder fra planen i den videre prosess.

Utvalget har i foreløpig tilråding påpekt noen mangler som bør søkes dekket opp i arbeidet med fase 2 av marin verneplan, bl.a. fjorder fra Skagerrakkysten, Ryfylke, Nordvestlandet og Nordland. Utvalget har også anført at det godt kan være flere særegne områder i form av poller, strømrrike lokaliteter og spesielle gruntvannsområder (kategoriene 1 – 3) som kvalifiserer til å være med i marin verneplan og disse må eventuelt vurderes i fase 2. Videre kan det være behov for å supplere med transekter i fase 2. Arealer utenfor 4 nautiske mil og særlig utenfor 12 nautiske mil er mangelfullt dekket opp. Utvalget har i foreløpig tilråding pekt på at de forslåtte områdene på liste A dekker:

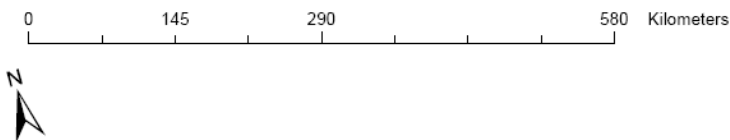
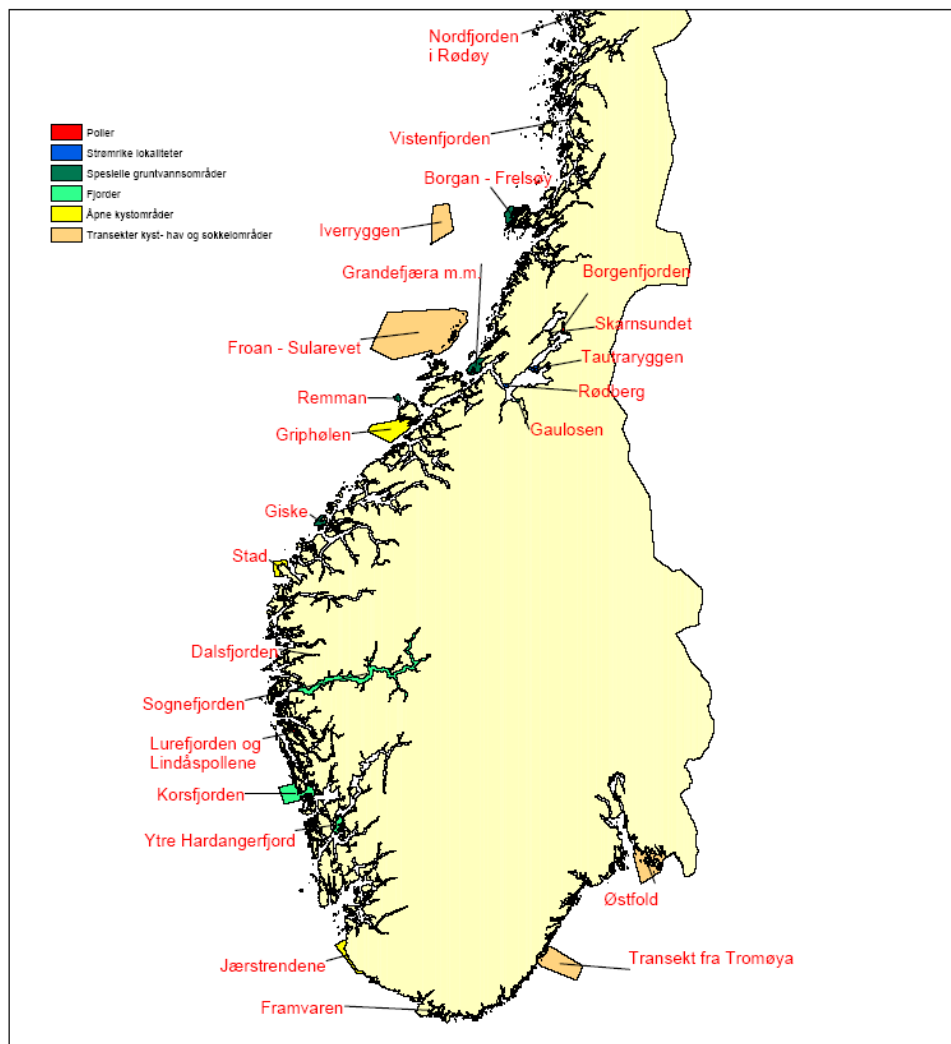
- knappe 8 % av det totale sjøarealet innenfor grunnlinjen
- 7,2 % av det totale sjøarealet mellom grunnlinjen og 4 nautiske mil
- 5 % av det totale sjøarealet mellom 4 og 12 nautiske mil
- 0,4 % av det totale sjøarealet i den økonomiske sonen utenfor 12 nautiske mil.

Utvalget har anbefalt at hele eller deler av 7 av områdene på liste C vurderes i fase 2, deriblant transekt i Sør-Varanger.

Utvalget ønsker å komme med mer utfyllende råd om fase 2 i løpet av andre halvår 2004, og legger til grunn at dette ikke vil få betydning for fremdriften i arbeidet med fase 1.

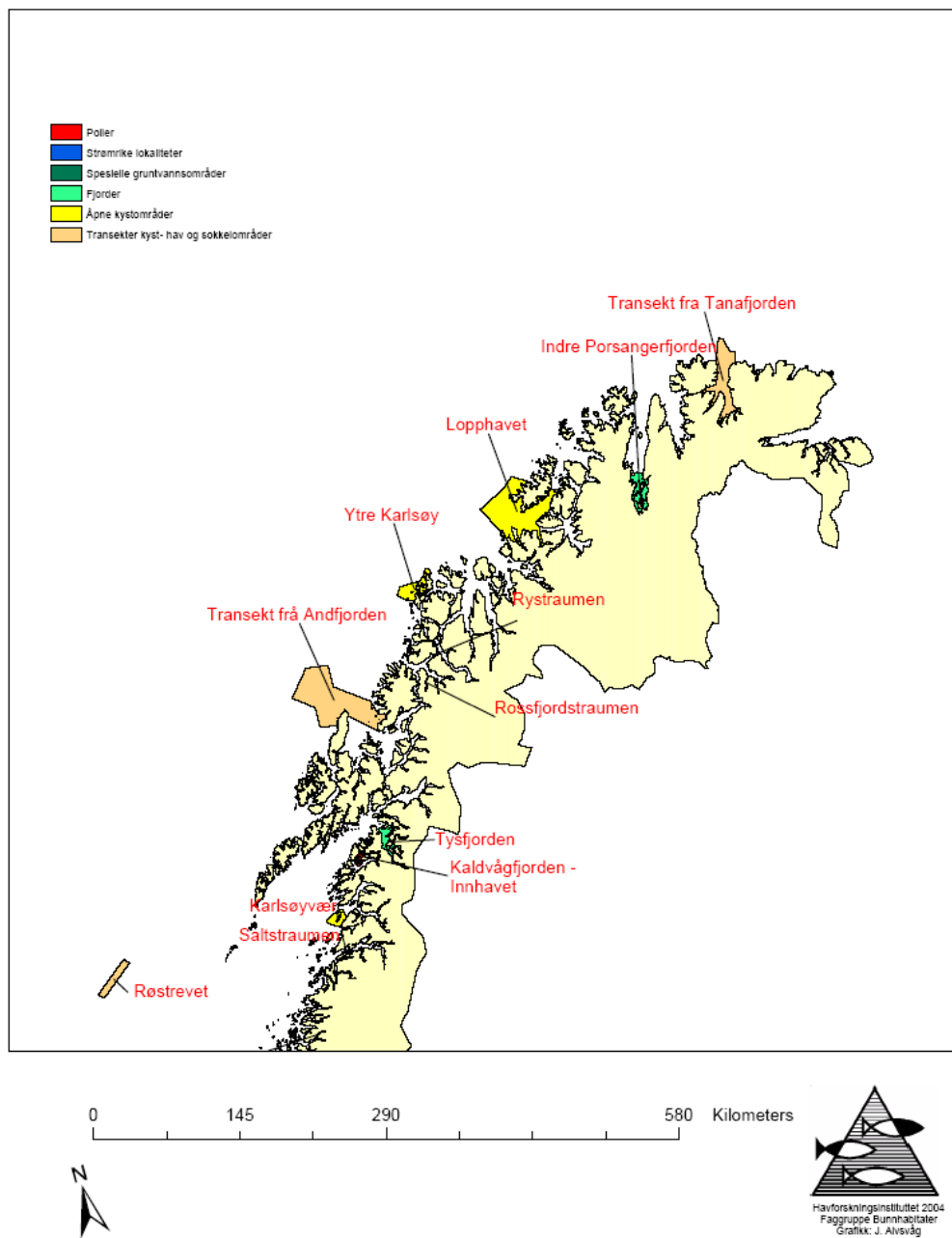
Det forslås en mindre grensejustering for området Korsfjorden kategori 4 (jf. kart i Vedlegg 2), slik at grensen harmonerer med område som den regionale arbeidsgruppen for høsting av tang og tare i Hordaland har foreslått stengt for taretråling pga. funksjon som referanseområde. Utover dette opprettholdes avgrensingsforslagene i foreløpig tilråding.

Forslag til Marine Verneområder

Figur 1a. Kart som viser geografisk fordeling av områdene som er tilrådd tatt med i marin verneplan i fase 1 i søndre del av Norge (24 av de 36 områdene på liste A).

Forslag til Marine Verneområder

Figur 1b. Kart som viser geografisk fordeling av områdene som er tilrådd tatt med i marin verneplan i fase 1 i nordre del av Norge (12 av de 36 områdene på liste A).

2.2 Restriksjonsnivå

Utvalget har i foreløpig tilråding anbefalt generelt en verneform hvor en beskytter det undersjøiske landskapet med sitt mangfold av habitater, samtidig som en tillater næringsvirksomhet som ikke er i strid med verneformålet. Gjennom dette kan en også oppnå å beskytte artsmangfoldet gjennom å bevare habitatene eller biotopene. Utvalget har kommet frem til at kombinasjon av vern og bruk er mulig for de fleste områdene inklusiv de større områdene eller deler av disse. En strengere verneform kan egne seg særlig for de mindre områdene i kategoriene 1 – 3 og deler av de større områdene som skal tjene som referanseområder. Disse områdene vil utgjøre begrensede deler av planens areal, slik at anbefalingene i stor grad innebærer en liberal tilnærming til bruk av områdene, særlig i forhold til det å kunne høste fra naturlige bestander.

Utvalget vil understreke at liberale restriksjoner betinger at dette følges opp med klare retningslinjer for næringsvirksomhet, slik at risikoen for negativ påvirkning av verneverdiene minimaliseres. I tillegg vil det være nødvendig med overvåking og kontroll i de enkelte områdene. Overvåking av miljøtilstanden og kontroll med at bestemmelsene som gis for områdene blir fulgt, vil være en forutsetning for å sikre at verneverdiene ikke gradvis påvirkes og forringes over tid. Det er videre en forutsetning at aktuelle myndigheter følger opp med tiltak ved ev. negativ påvirkning av verneverdiene eller ved ev. brudd på bestemmelsene.

Marine kulturminner skal tas hensyn til i den grad de faller sammen med aktuelle områder i marin verneplan. Rådgivende utvalg vil i den sammenheng peke på forholdet til automatisk fredede kulturminner på sjøbunnen i områder hvor det foregår fiske med redskaper som beveger seg langs bunnen. Overvåking og kontroll må også omfatte kartlegging av eventuelle skader som bruken medfører på automatisk fredede kulturminner.

2.3 Kartlegging

Utvalget har i foreløpig tilråding pekt på at kyst- og havområdene bare i svært begrenset grad er kartlagt med hensyn på habitater og organismer. Dette gir en spesiell utfordring ved utvelgelse av områder og dokumentasjon av verneverdiene. En mulig strategi kunne være å utsette marin verneplan til en hadde fått gjennomført en grundig kartlegging. En slik kartlegging er imidlertid en meget stor oppgave og vil kreve svært lang tid, og det vil være fare for at påvirkninger og trusler øker og at verneverdier i mellomtiden forringes. Utvalget har lagt til grunn en alternativ strategi som vektlegger sammenhengen mellom fysiske forhold, herunder geologi og geomorfologi, og forekomst av planter og dyr.

Det er behov for detaljert kartlegging av alle de utvalgte områdene som vil inngå i marin verneplan. Kartleggingen vil ha to hovedelementer:

- Detaljert bunnkartlegging.
- Systematisk biologisk inventering.

Detaljert bunnkartlegging vil omfatte høyoppløselig kartlegging av dybde og bunnens beskaffenhet (fjell, grus, sand, mudder, etc.). Dette kan gjøres med flatedekkende kartlegging med multistråle-ekkolodd. Det er også mulig å bruke flybåren laser til kartlegging av grunne områder hvor det er vanskelig å bruke båt. En slik detaljert kartlegging vil gi grunnlag for

detaljerte kart (jf. MAREANO) tilsvarende dem som brukes ved arealplanlegging og forvaltning av områder på land.

Med basis i detaljerte bunnkart, kan en gjennomføre en systematisk biologisk inventering ved å ta prøver av bunnorganismer fra de ulike bunntypene som finnes i områdene. Det bør etableres et nettverk av taksonomiske eksperter på ulike organismegrupper som kan bistå med hjelp til sikker artsidentifisering og ved beskrivelse av nye arter. Det må forventes at et stort antall nye arter (nye for vitenskapen) blir funnet ved en slik systematisk inventering. Nettverket av eksperter må sannsynligvis inkludere utenlandske taksonomer da den nasjonale ekspertise er begrenset. Prøvetagning for artsidentifisering må suppleres med visuelle observasjoner (foto og video) som kan danne grunnlag for mer detaljerte beskrivelser og dokumentasjon av det undersjøiske landskapet med dets biologiske samfunn.

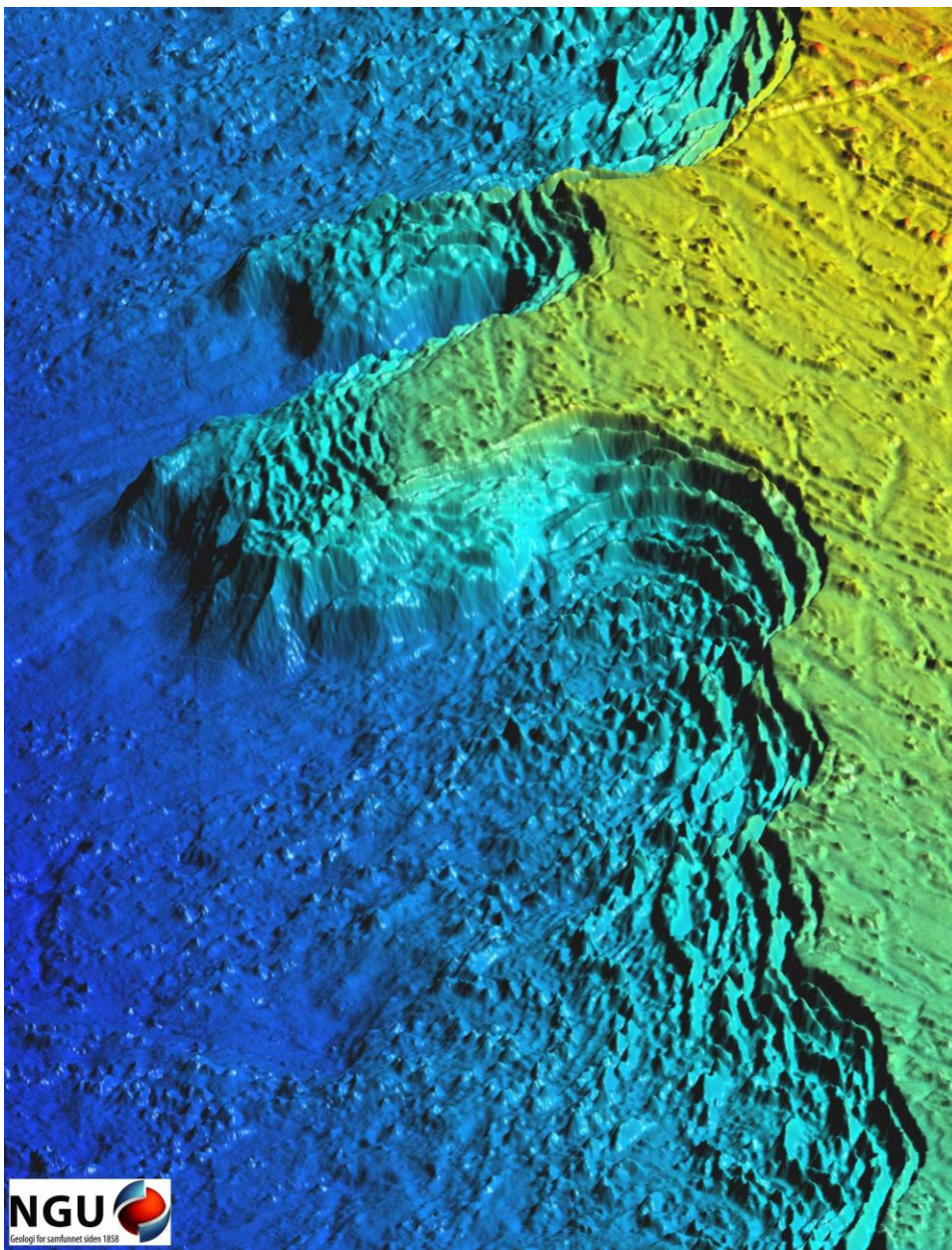
For noen av de foreslåtte områdene i marin verneplan er det gjennomført bunnkartlegging de senere årene. Dette gjelder området Transekt fra Tromøya hvor de dypere partiene ble dekket under Maringeologisk kartlegging av Skagerrak i det som var en forløper til MAREANO-samarbeidet mellom statlige etater (Norges geologiske undersøkelser, Havforskningsinstituttet, Statens kartverk – Sjøkartverket, m.fl.). Gjennom MAREANO-samarbeidet er det gjennomført kartlegging av Sularevet innen området Froan – Sularevet, området Røstrevet, og deler av området Transekt fra Andfjorden. Figur 2 viser et eksempel av dybdekart fra Røstrevet hvor det er gjennomført detaljert bunnkartlegging.

En nærmere kartlegging vil tjene flere formål i og med at den vil være:

- En nødvendig basis for forvaltning av de marine beskyttede områdene i tråd med formålet samt for forvaltning av det marine miljø generelt.
- En nødvendig basis for nyttiggjøring av referanseområder, herunder langtidsovervåking.
- Et vesentlig bidrag til kartlegging av norsk marin biodiversitet, jf. at de anbefalte områdene på liste A utgjør ca. 7 % av sjøarealet innenfor 4 nautiske mil fra grunnlinjen.

Detaljerte kart som viser utbredelse av de ulike naturtyper og habitater innen hvert område er en nødvendig basis for å etablere en tilfredsstillende overvåking av naturtilstanden og overvåking og forvaltning av tillatte aktiviteter innen området. Dette omfatter differensiering og kartfestet sonering basert på kunnskap om naturen og bruken av områdene, bl.a. etablerte referanseområder hvor en eller flere aktiviteter ikke er tillatt. Referanseområdene (som omtales nærmere i kap. 2.4) tjener en viktig funksjon ved at de tillater en vurdering av graden av påvirkning på naturen fra tillatt aktivitet i resten av de beskyttede områdene utenfor referanseområdene. Slik inngår referanseområdene som komponenter i forvaltningen av de marine beskyttede områdene. Referanseområdene innenfor marine beskyttede områder vil også kunne tjene et tilsvarende formål i forhold til forvaltning av det marine naturmiljøet som ligger utenfor de beskyttede områdene.

De foreslåtte områdene i marin verneplan utgjør til sammen et representativt utvalg av områder fra de 3 biogeografiske subprovinsene og fra ulike kystavsnitt innen disse. I tillegg inngår særegne områder. Detaljert bunnkartlegging og biologisk inventering av områdene i marin verneplan vil derfor representere et stort og viktig steg i arbeidet med å kartlegge vårt marine biologiske mangfold.

Figur 2. Utsnitt fra området Røstrevet som eksempel på bunnkart med høy oppløsning basert på kartlegging med multistråle-ekkolodd.

Utvalget anbefaler at arbeidet med nærmere kartlegging av områdene igangsettes så snart som mulig etter at marin verneplan fase 1 er vedtatt. Kartleggingen bør også inkludere kulturminner, i og med at det skal tas hensyn til kulturminner i den grad de faller sammen med aktuelle områder.

Kartleggingen bør gjennomføres over en begrenset tidsperiode og vi foreslår 5 år. Det bør lages en plan inklusiv kostnadsoverslag for en slik kartlegging. Utvalget anbefaler at arbeidet med kartlegging av områdene i marin verneplan gis høy prioritet og at det settes av midler for å få gjennomført oppgaven slik den blir planlagt.

2.4 Forslag til referanseområder

2.4.1 Innledning – definisjoner og tilnærming

Rådgivende utvalg har i mange sammenhenger i den foreløpige tilrådingen kommet inn på referanseområder. Generelt kan en si at referanseområdene skal tjene som grunnlag for å sammenligne status og utvikling i påvirkete områder med status og utvikling i områder med ingen eller liten påvirkning (eller med klart definert grad av påvirkning som kan tjene som kalibrering for andre områder). Referanseområdene utgjør da områdene med ingen eller liten påvirkning. Det er viktig at referanseområdene utgjør et representativt utvalg av områder med rimelig god fordeling langs kysten.

Referanseområder kan være i forhold til *forskning* og *overvåking*. Her kan formålet og kravene være forskjellig.

Referanseområdene kan også være **generelle** i forhold til all aktivitet eller **spesielle** i forhold til en eller flere bestemte aktiviteter. Til den første type kan være områder med strengt vern (for eksempel naturreservat) hvor områdene skal være mest mulig naturlig og upåvirket av mennesker. Den andre typen kan f.eks. være taretrålfrie områder som kan tjene som sammenlignende referanse for områder som høstes, eller oppdrettsfrie områder som kan tjene som referanse for grad av påvirkning i områder med oppdrett.

I flere tilfeller vurderes det som vanskelig på nåværende stadium i prosessen å identifisere de deler av større områder som kan tjene som referanseområder i forhold til spesifikke aktiviteter. Utvalget vil derfor peke på hvilke områder det kan være aktuelt å ha mindre referanseområder innenfor, og så la den videre lokale og regionale prosess frem mot høring avklare nærmere lokalisering. Dette kan være formålstjenlig ut fra flere hensyn, bl.a. medvirkning fra berørte parter og større eierskap og aksept for sluttproduktet. Vi anbefaler at miljøvern- og fiskerimyndighetene i fellesskap leder dette arbeidet.

Utvalget har i foreløpig tilråding lagt stor vekt på at det kan være aktuelt med sonering av mange av de større områdene. Dette er fordi områdene har stort mangfold av natur og bruk/påvirkning. Det kan derfor være viktig (bl.a. for å møte kravet om at vernet ikke skal være strengere enn nødvendig) at restriksjoner og aktiviteter differensieres ut fra et soneringsprinsipp. Denne soneringen bør ses i sammenheng med referanseområder i forhold til utvalgte aktiviteter, og bør reflekteres i forvaltningsplaner for de enkelte områdene. I noen tilfeller kan det tenkes at det kan være hensiktsmessig å avgrense referanseområder i forvaltningsplanprosessen, jf. kap. 2.5.

Et særtrekk ved det marine miljø er at sjøbunnen er i ro, mens vannmassene er i bevegelse gjennom konstante og/eller periodiske utskiftninger av vannmassene. Dette innebærer at områdene i ulik grad vil påvirkes av faktorer utenfor områdene. Det må tas hensyn til dette forholdet både ved utvelgelse og anvendelse av referanseområder.

2.4.2 Generelle referanseområder

I forvaltningen av det marine miljø står en overfor en rekke utfordringer som knytter til mulige langtidsendringer:

- klimaendring
- introduserte arter
- havbruk
- forurensning
- fysisk påvirkning
- høsting av levende ressurser.

Det er behov for langtidsovervåking og forskning på miljøtilstand for å møte disse utfordringene. Allerede i dag ser en at klimaendringer har gitt seg utslag i endret utbredelsesmønster for en del planktonforekomster; både sørlige og nordlige arter forflytter seg stadig lenger mot nord. En ser dette også når det gjelder bunndyr og fiskearter, f.eks. er havabbor kommet inn i våre farvann. Det er behov for å kunne skille f.eks. klimabetingede endringer fra ev. endringer som skyldes havbruk, tarehøsting, forurensning og andre faktorer.

Introduserte arter er en spesiell problemstilling i forhold til endring av norsk natur. Arter kan introduseres via ballastvann og på flere andre måter. Kongekrabbe, amerikansk hummer og japansk drivtang er eksempler på introduserte arter som nå forekommer langs kysten. Nye arter må med stor sikkerhet forventes å dukke opp, og det vil være viktig å kunne dokumentere forekomst, spredning og økologiske effekter av introduserte arter i vår marine natur. Dette er nødvendig for å kunne vurdere tiltak for å redusere skadevirkningene fra de introduserte artene på vår naturlige fauna og flora.

Havbruk er pr. i dag i hovedsak lakseoppdrett hvor miljøutfordringene i særlig grad knytter seg til rømming av fisk og parasitten lakselus. Det vil kunne bli fortsatt vekst i oppdrett av laks, og det er et potensiale for utvikling av oppdrett med marine arter i stort omfang. I et langsiktig perspektiv vil det være viktig å ha adekvat overvåking for å sikre at utviklingen av havbruksnæringen skjer på en miljømessig akseptabel og bærekraftig måte.

De ”klassiske” miljøgiftene PCB, DDT og lignende er fortsatt tilstede i store mengder i det marine miljøet selv om stoffene har vært sterkt begrenset eller forbudt de siste ti-årene. Nye miljøgifter kommer også stadig til ettersom den kjemiske industri utvikler nye stoffer og produkter som samfunnet etterspør. Et eksempel er bromerte flammehemmere som nå ”oppdages” i marint miljø. Vi må forvente at forurensning kan få effekter på arter og bestander og føre til endringer i vår flora og fauna.

Fysiske inngrep i kystområdene er fortsatt av lite omfang og i hovedsak knyttet til infrastruktur så som moloer, havner og veianlegg. Dette kan endre seg og i et langsiktig perspektiv kan det bli et økt omfang av fysiske inngrep. Dette kan f.eks. være knyttet til større utnyttelse av alternative energiformer som tidevann, bølger og vind, eller utbygging/transport med bakgrunn i petroleumsvirksomhet.

Høsting gjennom fiske, taretråling m.m. foregår i dag regulert av myndighetene til stor grad og miljøpåvirkningene søkes holdt på et akseptabelt nivå. Teknologeutvikling med nye måter å høste på og utnyttelse av nye ressurser som i dag ikke utnyttes, vil kunne føre til utilsiktede biologiske endringer som det vil være viktig å oppdage på et tidlig tidspunkt.

Klimaendring, nye introduserte arter i vår natur og utvikling i marine næringer stiller store krav til miljøovervåking. For å kunne dokumentere endringer og identifisere årsakene til endringer kreves langtidsovervåking og forskning på miljøtilstanden. Betydelige synergieffekter kan oppnås mellom overvåking og forskning. Utvalget ser det som viktig at innsatsen nasjonalt samles om noen utvalgte områder for langtidsovervåking og forskning. Overvåking dokumenterer status og gir over tid informasjon om endringer og trender i miljøstatus. Forskning skaffer innsikt i sammenhenger i naturens oppbygning og virkemåte. Slik innsikt kan gjøre tolkningen av status og trender fra overvåkingen sikrere og lette arbeidet med å identifisere årsakene til observerte endringer. Samtidig gir overvåkingen data til forskningen og en historisk ramme gjennom tidsseriene til bedre å forstå dagens situasjon som er under forskningens skarpe lys.

Følgende områder foreslås utvalgt for langtidsovervåking og forskning:

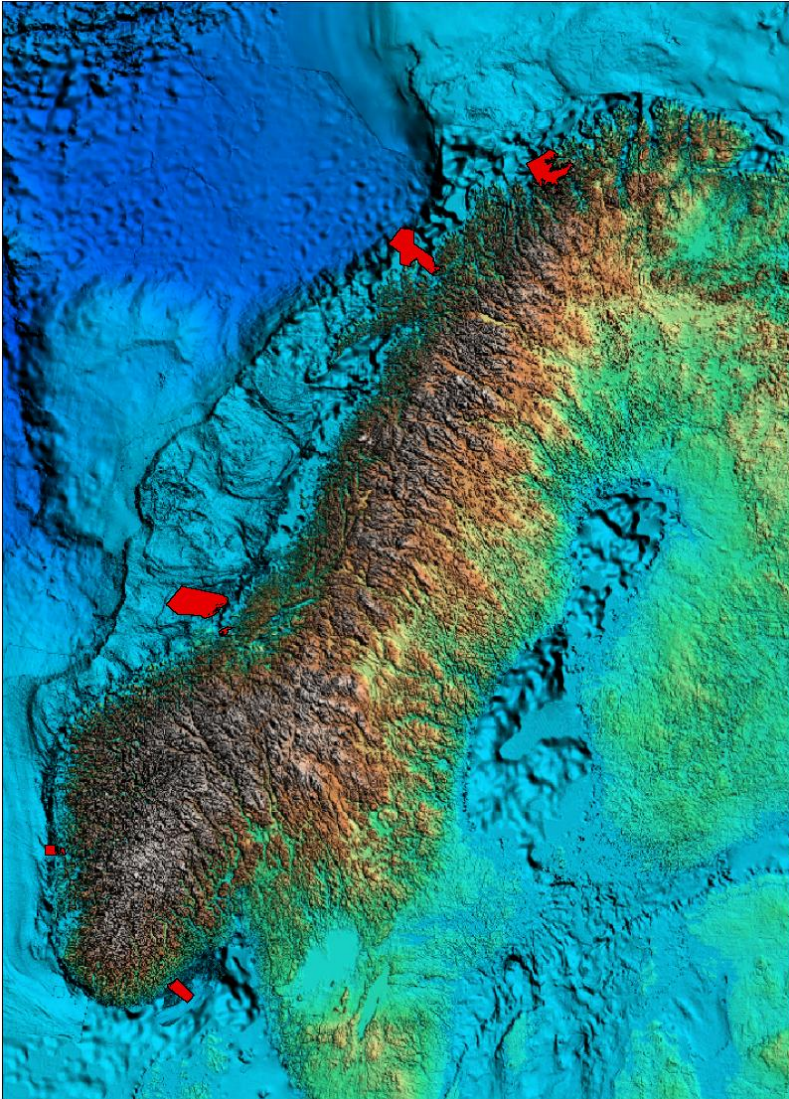
- **Transekt fra Tromøya** (Skagerrak subprovins)
- **Korsfjorden** (Vestnorsk subprovins, Nordsjøen)
- **Froan – Sularevet og Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugn fjorden** (Vestnorsk subprovins, Norskehavet sør). Ved å se disse to områdene i sammenheng, vil en få et overvåkingsområde som strekker seg fra fjord og kyst til hav.
- **Transekt fra Andfjorden** (Vestnorsk subprovins, Norskehavet nord).
- **Lopphavet** (overgangsområde biogeografisk mellom Vestnorsk og Finnmark subprovinser, Barentshavet vest).

Disse foreslåtte områdene er store og inneholder et mangfold av naturtyper langs gradientene fra beskyttet til eksponert miljø og fra tidevannsoner og grunne områder til dype partier i fjorder og på sokkel. Disse naturtypene vil i noen grad være knyttet sammen i en funksjonell økologisk betydning, for eksempel vil tareproduksjon i grunne områder være tilførsel av mat og energi til dypere partier, og grunne områder kan være oppvekstområder og næringsområder for organismer som lever deler av tiden på dypere vann. Disse økologiske sammenhengene vil være gjenstand for forskning som vil gi synergi til miljøovervåkingen gjennom sikrere tolkning av observerte endringer.

Områdene ligger strategisk til i forhold til kyststrømmen, som er toneangivende for hele kysten inkl. fjordene. De fordeler seg med et område i Skagerrak biogeografiske subprovins, tre områder i Vestnorsk subprovins, og et område i overgangen mellom Vestnorsk og Finnmark subprovins (Figur 3). De tre områdene i Vestnorsk subprovins fordeler seg hhv. mot Nordsjøen sør for Stad og mot det sørlige og nordlige Norskehavet. Utvalget ser også et område i Varangerfjorden som et mulig område for langtidsovervåking og forskning. Dette må vurderes i fase 2 av arbeidet med marin verneplan.

Områdene er store og ressurskrevende å overvåke, men en kan velge ut deler og naturtyper innenfor områdene. Det er her grunn til å påpeke mulighetene som ligger i å effektivt overvåke større områder med hensyn på visse parametere, gjennom anvendelse av multistråle-ekkolodd, fly og satellittdata. Områdene omfatter et bredt spekter av naturtyper, og dette gir som nevnt muligheter for å undersøke samspillet mellom ulike naturtyper. Dokumentasjon og identifisering av årsakene til endringer i norsk marin natur utover i dette århundret vil være en

krevede oppgave. Ved å samle forskning og overvåking til disse utvalgte stedene vil en ha en god forutsetning for å lykkes. Forskning vil generere ny forskning fordi en god kunnskapsbasis gir muligheter til å gå mer i dybden i komplekse årsakssammenhenger. Det er derfor et potensial i de utvalgte områdene for næringsvirksomhet knyttet til forskning og kunnskap om naturen.

Figur 3. Kart med bunntopografi som viser den geografiske plasseringen av de 6 områdene (5+1) som foreslås som generelle referanseområder for langtidsovervåking og forskning.

Følgende områder foreslås som supplerende områder for forskning og undervisning (med stikkordsmessig angivelse av spesielle naturforhold og relevante forskningsinstitusjoner):

- **Østfold** (deler – eksponerte gruntområder, kiler, estuarie, korallrev m.m.)
- **Framvaren** (anoksisk fjordbasseng, NIVA)
- **Lurefjorden og Lindåspollene** (avgrenset fjord- og pollsystem, Univ. Bergen)
- **Sognefjorden** (unik dypvannsmiljø)
- **Griphølen** (innfallsport for sørlige arter og særlig interessant mht. nye arter)
- **Remman** (tare-”urskog”)
- **Rødberg** (bratt undersjøisk fjellskråning med korallrev og annen fastsittende fauna, Univ. Trondheim)
- **Tautravyggen** (verdens grunneste kjente kaldtvannskorallrev av *Lophelia pertusa*, Univ. Trondheim)
- **Skarnsundet** (smalt og dypt sund med kraftig tidevannsstrøm og rik fastsittende fauna, Univ. Trondheim)
- **Borgenfjorden** (grunn og beskyttet poll samt sterk tidevannsstrøm, Univ. Trondheim)
- **Saltstraumen** (verdens sterkeste malstrøm, Høgskolen i Bodø)
- **Rossfjordstraumen** (unik poll med sild, Univ. Tromsø)
- **Rystraumen** (sterk tidevannsstrøm med stor tetthet av filtrerende organismer, Univ. Tromsø)
- **Indre Porsangerfjord** (spesiell arktisk fjord)
- **Røst-Revet** (verdens største kaldtvannskorallrev).

Det vises til nærmere omtale av områdene i kap. 6 i foreløpig tilråding av 17.02.03.

Noen av de foreslåtte områdene ovenfor er godt undersøkte og kan dels betegnes som ”klassiske” forskningslokaliteter. De vil derfor være gode referanseområder for å dokumentere eventuelle endringer gjennom forskning og overvåking. Nærheten til universitetene og forskningsmiljøene er her et moment. Når det spesifikt gjelder de foreslåtte supplerende områdene, omfatter disse mange særegne miljøkvaliteter som kan dekke en rekke spesielle forskningsbehov. Det at en peker på mulighetene til å anvende disse supplerende områdene for forskning og undervisning, betyr ikke nødvendigvis at det er behov for strengere vern enn for andre områder. Flere av områdene har imidlertid spesielle og sårbare miljøkvaliteter som det må tas hensyn til ved vurdering av restriksjonsnivå.

2.4.3 Referanseområder i forhold til taretråling

Tareskog utgjør et dominerende kysthabitat og leveområde for et mangfold av arter, også fisk. Tare er samtidig en ressurs som høstes. For å redusere den totale belastningen på næringen, bør utvelgelse av taretrålfrie referanseområder i marin verneplan i størst mulig grad samordnes med områder som allerede er stengt eller foreslått stengt gjennom andre prosesser enn marin verneplan. Utvalget har ved utvelgelse av referanseområder i forhold til taretråling, spesielt sett på områder som er stengt/foreslått stengt i forbindelse med andre verneplaner og i forbindelse med de fylkesregionale arbeidsgruppene for høsting av tang og tare.

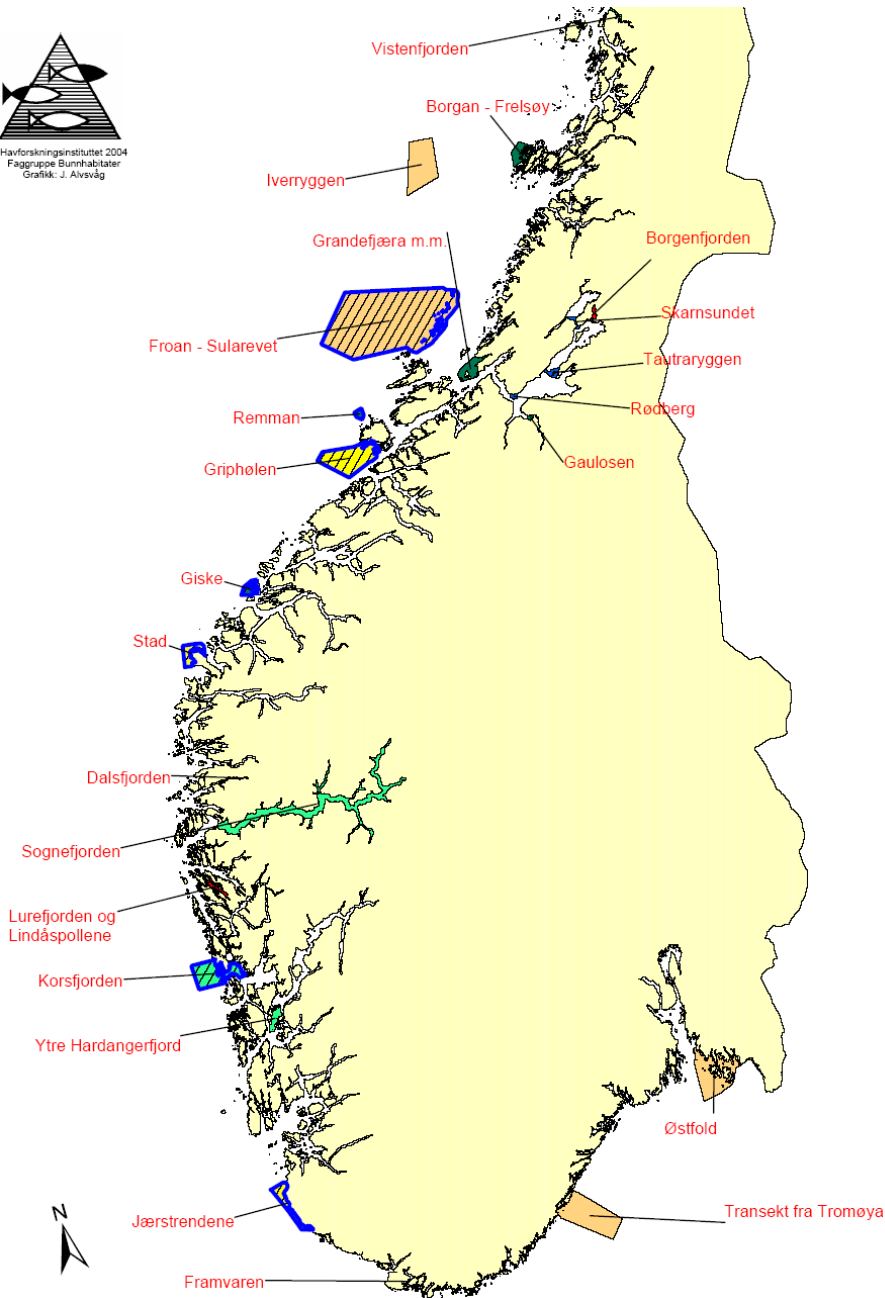
Følgende områder foreslås som taretrålfrie referanseområder:

- **Jærestrendene:** Arealet ved Revtingen som ble stengt for taretråling ved Kronprinsregentens resolusjon av 12.12.03 om revidert vern av Jærestrendene (jf. kart i Vedlegg 2).
- **Korsfjorden:** To områder foreslått av den regionale arbeidsgruppen for høsting av tang og tare i Hordaland (jf. kart i Vedlegg 2).
- **Stad:** Vestsiden, svært eksponert område (jf. kart i Vedlegg 2).
- **Giske:** Deler av området, avvente forslag fra fylkesregional arbeidsgruppe for høsting av tang og tare.
- **Griphølen:** Deler av området, avvente forslag fra fylkesregional arbeidsgruppe for høsting av tang og tare og lokal prosess for verneplan Smøla. En anser omfanget som er foreslått i verneplan Smøla som tilstrekkelig. Tareskogen utgjør også en del av verneverdiene for dette området.
- **Remman:** Tareskog er også eksplisitt del av verneverdien for dette området.
- **Froan – Sularevet:** Deler av området som overlapper med eksisterende vern, ikke nødvendig å gå utover dette.

Det ene området som den fylkesregionale arbeidsgruppen i Hordaland har foreslått, strekker seg litt utenfor grensen for det foreslåtte området Korsfjorden i marin verneplan. Rådgivende utvalg forslår derfor en mindre justering av grensen for Korsfjorden (jf. kart i Vedlegg 2).

Områdene ovenfor omfatter tre av fire områder som i 1993 (Sivertsen m.fl.) ble foreslått som referanseområder for forskning i tareskogene på Norskekysten: Orresanden som ligger innenfor det foreslått stengte området ved Revtingen, Lyroddane som utgjør det ene foreslått stengte området i Korsfjorden samt Remman.

Forslaget til taretrålfrie referanseområder omfatter områder fra Rogaland i sør til Sør-Trøndelag i nord, dvs. den kyststrekning hvor det i dag er åpnet for taretråling (Figur 4). Utvalget legger til grunn at områder blant de foreslåtte generelle referanseområdene kan anvendes ved fremtidige behov for taretrålfrie referanseområder utenfor denne kyststrekningen.

Figur 4. Kart som viser geografisk plassering av områder foreslått som taretrålfrie referanseområder. Disse områdene er vist med blå ramme og skravering. Merk at det bare er deler av tareskogen innenfor hvert av disse områdene som foreslås som taretrålfrie referanseområder. For områdene hvor det nå foreslås konkrete arealer, er dette vist på kart i Vedlegg 2.

2.4.4 Referanseområder i forhold til fiskeri

Det er behov for områder som kan tjene som referanse og kontroll av tillatt aktivitet innen områdene og også utenfor. Dette må ses i forhold til sonering med differensiering innen områdene. Utvelgelse av delområder bør avklares nærmere i prosessen frem mot høring. I noen tilfeller kan det også være hensiktsmessig at dette skjer i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner. Konkrete forslag bør utarbeides av Fiskeridirektoratets regionkontorer og fylkesmennene i samråd med relevante regionale/lokale fiskarlag, jf. kapittel 8.2 i utvalgets foreløpige tilråding av 17.02.03.

Fiske med passive redskaper (snøre, line, teiner, ruser og garn) som ikke skader bunnen tillates brukt innenfor alle de foreslåtte kandidatområdene, også innenfor de områder som etableres som referanseområder hvor det legges restriksjoner på visse typer redskaper (rekestrål, krepsetrål, bunnfiskstråling), jf. kapittel 8.2.5 i utvalgets foreløpige tilråding. Det vises imidlertid til utvalgets kommentar vedrørende områder hvor man spesielt har som formål å beskytte korallforekomster. Også fiske med snurpenot og landnot forutsettes tillatt innenfor de beskyttede områdene.

Deler av følgende områder foreslås som referanseområder hvor det ikke tillates fiske med trål etter reke og kreps:

- **Østfold:** Ytre del omfattes av planområdet for nasjonalpark ytre Hvaler og spørsmålet om referanseområder her må avklares gjennom nasjonalparkplanprosessen.
- **Transekt fra Tromøya:** Konkrete områder (antydningvis 10 % av arealet) må avklares i den videre lokale/regionale prosess. Det er behov for å dekke både indre deler og ytre deler. Skagerrak er fellesområde utenfor 4 nautiske mil. Det innebærer at norske myndigheter ikke ensidig kan lage reguleringer for utenlandske fartøyer.
- **Korsfjorden:** Rekefelt utenfor Sotra. Feltet er lite brukt (jf. kart i Vedlegg 2).
- **Vistenfjorden:** Rekefelt i Indre Visten. Feltet brukes svært lite (jf. kart i vedlegg 2).
- **Transekt fra Andfjorden:** I den lokale/regionale prosessen bør en avklare at deler av ett av de tre angitte rekefeltene etableres som referanseområde (rekestrålfritt).
- **LoppHAVet:** I den lokale/regionale prosessen bør en avklare at en mindre del av rekestrålfeltet i Sørøysundet etableres som referanseområde (rekestrålfritt)
- **Transekt fra Tanafjorden:** Allerede stengt rekestrålfelt inne i Tanafjorden (jf. kart i Vedlegg 2) foreslås etablert som referanseområde (rekestrålfritt). Nærmere detaljer avklares i den lokale/regionale prosessen.

Deler av følgende områder foreslås som referanseområder hvor det ikke tillates bruk av snurrevad:

- **Transekt fra Andfjorden:** I dette området foregår et av de mest intensive fiskerier med snurrevad hele året. Det vil derfor bli sentralt at en gjennom den videre lokale/regionale prosessen mellom myndigheter og brukere finner en hensiktsmessig avgrensning av et referanseområde (snurrevadfritt) som ivaretar både vernebehovet og brukerinteressene på en tilfredsstillende måte.
- **LoppHAVet:** Mye av snurrevadfisket i dette området skjer på sandbunn, og det bør ikke være behov for å etablere mer enn et mindre avgrenset referanseområde (snurrevadfritt), som henvises til videre avklaring i den lokale/regionale prosessen.

- **Transekt fra Tanafjorden:** Snurrevadfeltene i dette området ligger i ytre deler av fjorden og i de grunnere partiene på hver side av fjordutløpet. Det bør ikke være behov for å etablere mer enn et mindre avgrenset referanseområde (snurrevadfritt), som henvises til videre avklaring i den lokale/regionale prosessen.

Følgende forelås som referanseområder hvor det ikke tillates fiske med bunntål etter fisk:

- Allerede stengte deler kan tjene som referanseområder: Mange av områdene omfatter arealer innenfor 4 nautiske mil hvor det er generelt forbud mot bruk av bunnfisktrål.
- I tillegg foreslås stengning av deler av områdene:
 - **Transekt fra Tromøya:** I den lokale/regionale prosessen bør en samordne med referanseområde for reketral og krepsetral slik at et mindre område også gis status som fritt for bunnfisktråling.
 - **Froan – Sularevet:** Det foregår tidvis et trålfiske etter vassild i Suladypet, men for øyeblikket er det ikke tillatt med bunntråling i området på grunn av vern av uer. Uavhengig av forannevnte vern av uer er det imidlertid tillatt å benytte pelagisk trål etter vassild i en begrenset tidsperiode. I den lokale/regionale prosessen bør en avklare hvorvidt det vil innebære alt for store negative konsekvenser av å etablere et forbud mot bunnfisktråling i hele transektet. Pelagisk tråling skal kunne fortsette.
 - **Transekt fra Andfjorden:** Et område med betydelig trålaktivitet, hvor det allerede i medhold av fiskerilovgivningen er etablert en helårig trålfri sone, samt at man i tillegg har trålfrie områder i visse tider av året. Den helårige trålfrie sonen foreslås etablert som trålfritt referanseområde (jf. kart i Vedlegg 2). I den lokale/regionale prosessen bør en avklare hvorvidt det kan suppleres med et mindre trålfritt område uten at dette skaper alt for store negative konsekvenser for trålflåten.
 - **Transekt fra Tanafjorden:** Et område med betydelig trålaktivitet helt inn til 4 nautiske mil. I kapittel 8.2.1 i foreløpig tilrådning har utvalget antydnet at området utenfor 4 nautiske mil avgrenses av dybdevoten på 300 meter, slik at området grunnere enn 300 meter gis status som trålfritt referanseområde. Nærmere avklaring av detaljer henvises til den lokale/regionale prosessen.

Når det gjelder referanseområder i forhold til fiskeri, er det behov for samordning pga. at det i stor grad er deler av de samme områdene som er foreslått i forhold til ulike redskapstyper. Det er videre viktig at prosessen lokalt/regionalt kommer fort i gang, slik at forslag til referanseområder er konkretisert før marin verneplan sendes på høring.

2.4.5 Referanseområder i forhold til havbruk

Utvalget vil innledningsvis påpeke at:

- De foreslåtte områdene for langtidsovervåking og forskning vil tjene som generell referanse.
- I tillegg kan andre områder tjene som overvåkingspunkter i gradienter langs kyststrømmen og fra fjord til åpen kyst. Dette må samordnes med bl.a. vannrammedirektivet og nasjonale laksefjorder.

Den norske kyststrømmen som renner nordover kysten og som står i åpen utveksling med fjordene, er resipient for utslipp fra havbruksnæringen. Disse utslippene er i hovedsak

næringsalter og organisk materiale fra fôr og fisk. Utslippene kan føre til økt algevekst og påvirkning av bunndyr og oksygenforhold i nærområdene til anlegg. Ved lokalisering, etablering og drift av anlegg gjøres det vurderinger og beregninger av resipientkapasitet for å holde disse påvirkningene på et lavt og akseptabelt nivå. Et overvåkingssystem er etablert som også omfatter bunndyrsamfunn som kan påvirkes av organisk belastning fra oppdrettsanlegg.

En vurdering om eutrofistatus er gjennomført for SFT for kystområdene nord for 62°N (rapporten er tilgjengelig på SFTs hjemmeside: <http://www.sft.no>). Konklusjonen er at belastningen så langt er meget lav på denne del av kysten hvor havbruk utgjør den største kilde til utslipp av fosfor. På Skagerrak-kysten er situasjonen annerledes med en betydelig overgjødning fra utslipp av næringsalter. Her utgjør havbruk en helt ubetydelig kilde og overgjødningen skyldes i all hovedsak langtransportert påvirkning fra utslipp av næringsalter til den sørlige del av Nordsjøen (Kyststrekningen Jomfruland-Stad. Vurdering av eutrofistilstand. Rapport 2 fra ekspertgruppe for vurdering av eutrofiforhold i fjorder og kystfarvann. Mars 1997, NIVA).

Det er vanskelig å forutsi utviklingen i havbruksnæringen men det er et potensiale for betydelig vekst knyttet bl.a. til oppdrett av marine arter. Det vil være viktig å kunne dokumentere denne utviklingen slik at ikke lokale og regionale uønskete effekter oppstår. Her er det også et moment at vi sannsynligvis er inne i en klimaendring som vil føre til endringer i de biologiske forholdene langs kysten. Det er derfor viktig at vi har et godt nasjonalt system for miljøovervåking for å dokumentere situasjonen og gi et faglig grunnlag for eventuelle tiltak. Som nevnt tidligere vil de marine verneområdene kunne tjene en rolle som referanseområder i denne sammenheng.

Kyststrømmen øker i saltholdighet på sin ferd nordover kysten. Dette viser at fortykning med Atlantisk vann (som bidrar til denne økningen) har større effekt enn tilførsler av ferskvann fra norske elver (som bidrar til reduksjon i saltholdighet). En belastning av kyststrømmen, slik en har på Skagerrakkysten med overgjødning og organisk belastning, blir derfor gradvis fortyknet og visket bort nordover kysten. Denne fortykningen skjer ikke jevnt, men det er kystavsnitt hvor innblanding av Atlantisk vann er spesielt stor. Slike steder er "svingen" ved Lista og Jæren, nord om det grunnere Møre-platået, utenfor Vesterålen og nordøst om Tromsøflaket ved Lophavet.

De foreslåtte generelle referanseområdene for langtidsovervåking og forskning ligger således gunstig plassert i forhold til fortykning av kyststrømmen. De egner seg derfor til å overvåke den regionale vannkvaliteten i kyststrømmen, inklusiv bidrag fra den norske havbruksnæringen. Deler av disse områdene med få eller ingen oppdrettsanlegg vil også kunne brukes som referanseområder i forhold til lokal påvirkning fra havbruk.

I 2003 ble det opprettet nasjonale laksefjorder og -vassdrag med formål å beskytte villaksen mot menneskelig påvirkning. I følgende nasjonale laksefjorder, som overlapper med foreslåtte områder i marin verneplan, er det ikke tillatt med oppdrett av anadrome arter av matfisk: Sognefjorden, Trondheimsfjorden og Porsangerfjorden. Oppdretts anlegg som finnes i disse områdene skal flyttes innen 2011. En fase 2 i opprettelsen av Nasjonale laksefjorder og -vassdrag pågår. De nasjonale laksefjordene som sammenfaller med marine beskyttede områder vil kunne tjene som referanseområder i forhold til lokal belastning i fjordsystemer. Noen deler av disse fjordene burde også holdes oppdrettsfrie for marine arter og kunne tjene

om referanseområder for havbruk generelt. Dette må vurderes videre i forhold til andre prosesser, jf. kap. 2.4.6.

2.4.6 Samordning av overvåkingsaktivitet

Som vi har nevnt i det foregående er det flere andre prosesser hvor overvåking og referanseområder er vurdert. Dette gjelder særlig EUs nye rammedirektiv for vann og den nasjonale oppfølgingen med overvåking av biologisk mangfold.

Forholdet til rammedirektivet for vann – EUs rammedirektiv for vann gjelder ut til en nautisk mil forbi grunnlinjen og setter krav til god økologisk status etter gitte kriterier for definerte vanntyper. NIVA og samarbeidspartnere har gjennomført et prosjekt om marin karakterisering med inndeling av kysten i vannforekomster (typologi) og forslag til referansenettverk (*NIVA rapport LNR 4731-2003. Marin karakterisering. Typologi, system for å beskrive økologisk naturtilstand og forslag til referansenettverk. FoU-oppdrag tilknyttet EUs rammedirektiv for vann*). Inndelingen av kysten i vannforekomster følger i hovedsak inndelingen i de tre biogeografiske subprovincene (inndelt videre i 4 økoregioner) samt en gradient fra beskyttet til eksponert lokalitet fra fjord til åpen kyst innen disse regionene. I forslaget til referansenettverk er forslaget til marin verneplan vurdert.

Forholdet til Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold – Herunder arbeides det med Nasjonal overvåking av marint biologisk mangfold i kystsonen, forslag til overvåkingselementer, lokalisering av områder og kostnadsoverslag. En utredning for DN er under utarbeidelse og vil bli ferdigstilt i løpet av kort tid. (Vi har brukt informasjon fra et utkast til rapport datert januar 2004).

Arbeidet med konkretisering av planer for overvåking av biologisk mangfold i kystsonen har hatt fokus på utvelgelse av overvåkingselementer, lokalisering av områder og utarbeidelse av kostnadsoverslag. I størst mulig grad har det blitt tatt hensyn til at eksisterende overvåking vil kunne integreres innen rammen av et helhetlig program.

I arbeidet med utvelgelse av overvåkingsområder er følgende kriterier vurdert:

- er området med i forslag til nasjonal verneplan for marine områder
- er området foreslått som aktuelt i internasjonal sammenheng, spesielt BIOMARE
- finnes det lange tidsserier fra området
- er området foreslått som referanseområde for Vannrammedirektivet
- er området i overgangssonen mellom økoregioner og derfor potensielt indikativt på endringer
- tilgjengelighet – mulighet for å redusere kostnader ved feltarbeid.

I tabellen nedenfor har vi laget en oppsummering av områdene som er foreslått som referanseområder i forbindelse med rammedirektivet for vann og/eller som foreslåtte områder for overvåking av marint biologisk mangfold i kystsonen. Tabellen viser at det er en stor grad av overlappning mellom disse foreslåtte områdene og områdene foreslått i marin verneplan.

Tabell som viser foreslåtte områder for overvåking av marint biologisk mangfold i kystsonen og foreslåtte referanseområder i forbindelse med EUs rammedirektiv for vann og hvordan disse overlapper med områder foreslått i marin verneplan.

Områder foreslått som referanse-områder	Marint biologisk mangfold i kystsonen	EUs rammedirektiv for vann	Marin verneplan
Oslofjorden	X		+/- (Hvaler)
Kysten av Aust-Agder		x	
Sandnesfjorden ved Risør	X		
Arendal/Tvedstrand	X		+ Transekt fra Tromøya
Kysten av Lista		x	
Boknafjorden, Sandsfjorden	alternativer		
Bømlo-Sotra, Korsfjorden, Raunefjorden	Raunefjorden/Sotra	x	Korsfjorden
Sognefjorden		x	Sognefjorden
Dalsfjorden	alternativ	x	Dalsfjorden
Erdsfjorden/Tyssefjorden		x	
Stadt/Runde/Giske	x		Stadt, Giske
Tjeldbergodden		x	
Halsefjorden	alternativ	x	
Trondheimsfjorden	x	x	Rødberg, Gaulosen, Tautraryggen, Skarnsundet, Borgenfjorden
Vistenfjorden-Vega	Vistenfjorden alternativ	x	Vistenfjorden
Vestfjorden-Tysfjord-Røst	x		Tysfjorden, Kaldvåg-fjorden-Innhavet
Malangen/Ramfjorden/Balsfjorden	Malangen/Balsfjord	x	Rystraumen, Rossfjordstraumen
Fugløysund		x	
Kvænangen		x	
Magerøysundet/Lafjorden		x	
Laksefjorden		x	
Porsangerfjorden	x		Indre Porsangerfjord
Varangerfjorden	alternativ	x	Fase 2

Forslagene til referanseområder i forbindelse med rammedirektivet for vann og overvåkingsområder i plan for overvåking av biologisk mangfold i kystsonen, vektlegger mye at det er allerede gjennomført undersøkelser og overvåking i områdene. Vi har forståelse for en slik praktisk tilnærming. Vi mener imidlertid, på bakgrunn av de utfordringer vi har beskrevet tidligere (se avsnitt 2.4.2), at de marine beskyttede områdene så langt som mulig

bør velges som referanseområder. Når basiskartleggingen av disse områdene er gjennomført (avsnitt 2.3) vil det kunne gi et vel så godt utgangspunkt for langtidsovervåking som det som finnes for mange av de andre foreslåtte områdene. Det bør også vurderes å duplisere noe overvåking i en begrenset periode som interkalibrering for på sikt å kunne flytte overvåkingen til de marine beskyttede områdene.

2.5 Forvaltning av marine beskyttede områder

Som et helt sentralt punkt herunder vil utvalget anbefale at det så snart som mulig etter vedtak om beskyttelse utarbeides forvaltningsplaner for alle områdene, der en avklarer og tar stilling til hvordan ulike verne- og brukerinteresser skal håndteres. Forvaltningsplanene bør gi konkrete retningslinjer for bruk av områdene, innenfor rammene som trekkes opp i vedtak om beskyttelse (forskrifter og kart).

Gjennom forvaltningsplanene kan en legge opp til en differensiering av områdebruken gjennom sonering og lignende. Dette er spesielt aktuelt i de større områdene som omfatter et mangfold av bruk og naturtyper. Det er mulig å angi i forskriftene som vedtas for de enkelte marine beskyttede områdene at bestemte typer bruk kan skje i henhold til godkjent forvaltningsplan. Forskriftene vil m.a.o. kunne utdypes og operasjonaliseres gjennom en forvaltningsplan.

For områder som skal tjene som referanseområder, bør opplegg og rutiner for bruk av områdene som referanseområder tas opp i forvaltningsplanen. I noen tilfeller kan det tenkes at det også vil være hensiktsmessig å avgrense referanseområder i forvaltningsplanprosessen. Rammene for dette må i så fall være gitt i vedtaket om beskyttelse. Dersom det skulle bli aktuelt med referanseområder utenfor disse rammene, må forskriften om beskyttelse av det aktuelle område ev. endres etter en forutgående høringsprosess.

Som påpekt foran, betinger en liberal tilnærming til bruk at det gjennomføres overvåking og kontroll for å sikre at verneverdiene ikke gradvis påvirkes og forringes over tid. Det er viktig at opplegg og rutiner for dette inngår i forvaltningsplanene. Videre må forvaltningsplanen inneholde klare retningslinjer for oppfølging ved ev. negativ påvirkning av verneverdiene eller ved ev. brudd på bestemmelsene. Som nevnt foran bør aktuell forvaltningsmyndighet gis mulighet til å regulere ev. aktiviteter som viser seg å være skadelige for verneverdiene. Det legges til grunn at forvaltningsansvar og kompetanse klarlegges i prosessen med utarbeidelse av forskrifter for de enkelte områdene, og at dette nedfelles i forvaltningsplanene.

Bruk av referanseområder kan inngå i den overvåking og kontroll som vil være en nødvendig del av forvaltningen av områdene. Dette bør nedfelles i forvaltningsplanene med sikte på å oppnå en samordning som gir mest mulig synergieffekter både i forhold til økonomi og resultater. Noen av områdene i marin verneplan er også forslått som referanseområder i andre sammenhenger, jf. kap. 2.4.6. Forvaltningsplanene vil være naturlige arenaer for å koordinere bruken av de aktuelle områdene i overvåkings- og forskningsøyemed. Et moment i denne sammenheng er at mye taler for at marin overvåking og forskning ikke bør spres på for mange områder, og at slik virksomhet i den grad det er hensiktsmessig bør kanaliseres inn mot områder i marin verneplan.

2.6 Avsluttende merknad

Som grunnleggende forutsetninger for at de marine beskyttede områdene skal tjene de tilsiktede formål, vil rådgivende utvalg avslutningsvis fremheve betydningen av at myndighetene prioriterer og avsetter de nødvendige midler til:

- Detaljert bunnkartlegging og systematisk biologisk inventering i alle områder så snart som mulig etter vedtak om beskyttelse.
- Utarbeidelse av forvaltningsplaner for alle områder så snart som mulig etter vedtak om beskyttelse.
- Overvåking og kontroll, samt iverksetting av nødvendige tiltak ved ev. negativ påvirkning av verneverdiene eller ved ev. brudd på bestemmelsene, for å sikre at verneverdiene ikke gradvis påvirkes og forringes over tid. Dette må også omfatte automatisk fredede kulturminner.

VEDLEGG 1

Sammendrag fra foreløpig tilråding pr. 17. februar 2003

0. Sammendrag

Rådgivende utvalg er oppnevnt av Miljøverndepartementet i samråd med Fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet for å gi råd til utforming av den første marine verneplan for marine beskyttede områder i Norge. Rådgivende utvalg ga i november 2001 råd om en bruttoliste over mulige kandidatområder til marin verneplan. Denne bygget på forslag fra Brattegard-utvalget (Rapport til DN 1995-3).

Rådgivende utvalg legger med dette frem sin foreløpige tilråding om hvilke områder som foreslås tatt med i verneplanen, geografisk avgrensning av områdene, verneformål, verneform og lovverk. Dette vil danne grunnlag for myndighetenes kunngjøring av melding om oppstart av verneplanarbeidet og for utarbeidelse av konkrete verneplanforslag som skal sendes på høring. Rådgivende utvalg skal vurdere kommentarer som kommer til melding om oppstart og til høringsforslaget før utvalget skal gi sin endelige tilråding senere i prosessen.

Prioriteringer

Utvalget har vurdert 49 områder på bruttolisten. Disse områdene er delt inn i seks kategorier:

1. Poller
2. Strømrrike lokaliteter
3. Spesielle gruntvannsområder
4. Fjorder
5. Åpne kystområder
6. Transekter kyst-hav og sokkelområder

Basert på en kategorivis gjennomgang og en samlet vurdering har utvalget prioritert 36 områder som foreslås tatt med i verneplanen. Det er også foreslått to områder som kan være alternativer til to av de prioriterte områdene.

De 36 prioriterte områdene er gitt på vedlagte liste A og kart. Områdene varierer i størrelse fra 5 til 3.450 km². 17 av områdene er mindre enn 100 km² og 9 av områdene er større enn 500 km². Til sammen utgjør de et areal på knappe 16.000 km². 22 områder ligger i sin helhet innenfor grunnlinjen. 8 områder strekker seg eller ligger utenfor territorialgrensen (4 nautiske mil) og 5 av disse går også utenfor 12 nautiske mil. Til sammen utgjør områdene ca. 7 % av sjøarealet innenfor territorialgrensen, men bare 0.4 % av arealet i norsk økonomisk sone utenfor 12 nautiske mil.

De prioriterte områdene på liste A representerer til sammen et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. De er valgt ut i en lang prosess hvor både særegenhet og representativitet i forhold til regioner og kyststrekninger er vektlagt. Det er også vektlagt at områdene skal være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for overvåking og forskning. De utvalgte områdene representerer våre fineste og mest særegne og spennende undersjøiske naturområder.

Noen av områdene kan trekkes frem som eksempler på spennvidden i naturtyper som inngår i forslaget. Rossfjordstraumen i Malangen i Troms er en avstengt fjordarm med tilnærmet ferskvann i overflaten, men sjøvann dypere nede fra strøm som renner inn ved høyvann. Det er ikke surstoff under ca. 12 m og i det tynne skiktet øverst lever en lokal sildestamme. Saltstraumen i Nordland er viden kjent som verdens sterkeste malstrøm. Kråkvågsvaet-Grandefjæra-Bjugnfjorden er et stort gruntvannsområde med store tidevannsfletter ved

Ørlandet i Sør-Trøndelag. Dette området er spesielt viktig for fugl som finner sin næring i de grunne områdene. Sognefjorden er et enestående geologisk fenomen som verdens dypeste fjord. Fra bunnen på 1300 m er det bratte fjordsider som fortsetter som fjellsider mer enn 2 km over fjordbunnen. I Sognefjorden er det et særpreget dypvannsmiljø. Utenfor Jærstrendene i Rogaland er det en bred og grunn brem av løsmasser og moreneavsetninger som danner et dynamisk miljø utsatt for havets krefter. Østfold er et område med stor spennvidde i marine naturtyper med bl.a. Hvaler skjærgården, brakkvannsområder utenfor munningen av Glomma, og dype partier med Hvalerrenna og korallrev vest for Hvaler.

Verneverdier og verneformål

For de fleste av områdene er det sjøbunnen med det tilhørende dyre- og planteliv som utgjør verneverdiene. Dette gjelder strømrike lokaliteter, spesielle gruntvannsområder, åpne kystområder og transekter kyst-hav og sokkelområder. Sjøvannet er i disse områdene på kort visitt på sin ferd som havstrømmer nordover langs kysten. Også i fjordene har vannet som oftest kort oppholdstid. Et unntak er vannet i dype fjordbassenger som i Sognefjorden, hvor det kan være spesielle miljøforhold og biologiske forekomster som inngår i verneverdiene. Pollene har begrenset vannutskifting og fungerer som små og særegne økosystemer. For disse er både sjøbunnen og vannsøylen inkludert i verneverdiene. For alle områdene er vannkvaliteten og strømførholdene av stor betydning for verneverdiene.

Verneverdiene er presisert for alle de prioriterte enkeltområdene på liste A. Verneformålet er generelt å ta vare på verneverdiene slik de er presisert. Et ytterligere verneformål kan være at områdene skal tjene som uforstyrrede referanseområder enten i forhold til all aktivitet eller i forhold til spesifikke aktiviteter som taretråling eller reketråling. Utvalget har vurdert hvilke områder som kan være aktuelle som slike referanseområder, enten i sitt hele eller med utvalgte deler. Utvalget skal vurdere behovet for referanseområder helhetlig, også i forhold til andre prosesser og behov (for eksempel EUs rammedirektiv for vann), og gi mer spesifikke råd i sitt videre arbeid.

Verneform og lovverk

Utvalget skulle i henhold til sitt mandat vurdere muligheter for å kombinere vern og bruk, med vektlegging av føre-vår prinsippet. Utvalget finner at en slik kombinasjon er mulig for de fleste områdene inklusiv de større områdene eller deler av disse. Utvalget tilrår generelt en verneform hvor en beskytter det undersjøiske landskapet med sitt mangfold av habitater (leveområder), samtidig som en tillater bærekraftig bruk av de levende ressurser med metoder som ikke skader landskapet. Gjennom dette kan en oppnå å beskytte artsmangfoldet gjennom å bevare habitatene eller biotopene.

Utvalget har gjennomgått og vurdert bruken av eksisterende lovverk i marin verneplan. Naturvernloven synes å være den best egnede av miljøforvaltningens lover når formålet er vern av rent marine naturverdier av regional, nasjonal eller internasjonal verdi. Vernekategorien naturreservat kan egne seg i mange tilfeller og da særlig for de mindre områdene i kategoriene 1-3 og deler av de større områdene som skal tjene som referanseområder og dermed underlegges strengt vern. Vernekategoriene nasjonalpark og landskapsvernområde kan være mulig å anvende for noen av områdene, men dette stiller antagelig krav til at områdene har tilknytning til land og eventuelt vern for annet formål.

Saltvannsfiskeloven er en næringslov som gir begrensede muligheter til å regulere fiskeri ut fra generelle miljøhensyn og hensynet til å beskytte det undersjøiske landskapet og arts mangfoldet generelt.

Slettet: ¶

Gjennomgangen viser at dagens lovverk har mangler i forhold til behovene i marin verneplan. Utvalget viser til pågående eller planlagte lovprosesser (biomangfoldlovutvalget, havressurslovutvalget) som forventes å gi et mer hensiktsmessig hjemmelsgrunnlag fremover. I påvente av utfallet av disse lovprosessene er det behov for midlertidige løsninger for å dekke behovene i marin verneplan. Rådgivende utvalg vil arbeide videre med spørsmålet om midlertidige løsninger.

Restriksjoner og konsekvenser for næringsvirksomhet

Utvalget har vurdert påvirkninger fra og behov for restriksjoner av en rekke næringsaktiviteter i de foreslåtte områdene til marin verneplan i forhold til de identifiserte verneverdier og verneform. Generelt tilrådes det strenge restriksjoner i forhold til inngrep i bunnen for eksempel ved uttak av sand og grus og deponering av masser. Med hensyn på utnyttelse av levende ressurser og havbruksaktivitet tilrådes det liberale restriksjoner men med nødvendig overvåking og kontroll for å sikre at verneverdiene ikke gradvis forringes.

Utvalget har langt på vei tatt hensyn til eksisterende fiskeriaktivitet med redskaper som berører bunnen og foreslår begrensede restriksjoner for å redusere konsekvensene for eksisterende næringsvirksomhet. Samlet er derfor konsekvensene små med de restriksjoner som foreslås.

Bunnfisketråling er ikke tillatt innenfor 4 nautiske mil utenfor grunnlinjen og slikt fiske foregår derfor bare i 4 av de foreslåtte områdene. Her foreslår utvalget restriksjoner i utvalgte deler (soner) for tre av områdene (Transekt fra Tromøya, Froan-Sularevet og Transekt fra Tanafjorden).

Bunntråling etter reke og kreps er tillatt også innenfor 4 nautiske mil. Reke-tråling foregår i mange av områdene, men bare på en begrenset del i de fleste. Utvalget tilrår at reke-tråling kan fortsette innenfor de foreslåtte områdene, men at nærmere avgrensede områder avsettes som referanseområder uten reke-tråling. Disse referanseområdene må avklares med lokale fiskere og myndigheter og må være så store at de sikrer levedyktige bestander av naturlig forekommende arter i området.

Bunntråling etter kreps foregår i to av de foreslåtte områdene (Østfold og Transekt fra Tromøya). Sjøkreps kan også fanges med teiner og denne fangstmetoden bør det stimuleres til å ta i bruk som et alternativ til fangst med trål. Utvalget tilrår at krepsetråling kan fortsette innenfor noen klart definerte og avgrensede felter som har vært i bruk til slikt fiske. Det bør ikke tillates at nye felter tas i bruk.

Fiske med snurrevad foregår i dag i 7 av de prioriterte områdene. Snurrevad har begrenset effekt på bunnhabitatene og av hensyn til fiskerinæringen tilrår utvalget at snurrevadfiske kan fortsette innenfor de beskyttede områdene. Nærmere avgrensede soner må imidlertid avsettes som referanseområder uten snurrevadfiske i samråd med lokale fiskere og myndigheter.

Taretråling foregår i dag i 6 av de prioriterte områdene. Graden av høsting er moderat (hvert 4. eller 5. år for enkeltfelt, 10-50 % høstegrad hver gang) og vurderes ikke å utgjøre en stor

trussel mot tareskogen som habitat. Utvalget tilrår derfor ikke et generelt forbud mot taretråling i de foreslåtte områdene. Det er imidlertid behov for taretrålfrie referanseområder og utvalgte områder eller deler av disse bør settes av til dette formålet. Utvalget vil arbeide videre med dette og vil gi mer spesifikke råd basert på en helhetlig vurdering.

Havbruksaktiviteter foregår i dag i mange av de foreslåtte områdene. Dette er både lakseoppdrett og oppdrett av marine fisk og skjell. Havbruk bør i de fleste tilfeller kunne kombineres med vern, men da ut fra en forutsetning at det ikke er negativ påvirkning relatert til verneformålet. Det må derfor stilles krav til overvåking av eventuell påvirkning på bunnsubstratet og bunndyrsamfunnene.

Det foregår ikke petroleumsvirksomhet i noen av de foreslåtte områdene i dag. Det er imidlertid mulige petroleumsforekomster i 5 av områdene (Transekt fra Tromøya, Froan-Sularevet, Iverryggen, Røstrevet og Transekt fra Andfjorden). Utnyttelse av eventuelle petroleumsressurser er ikke nødvendigvis i strid med verneformålet. Ved leting og produksjon må det stilles strenge krav til at det ikke er utslipp eller annen påvirkning som kan skade verneverdiene på bunnen.

Utnyttelse av mineralske ressurser (sand, grus, m.m.), mudring, deponering av masser og plassering av større tekniske installasjoner i forbindelse med kraftproduksjon (tidevann, strøm, vind) bør som hovedregel unngås i de prioriterte områdene.

Liste A. Områder som foreslås tatt med i marin verneplan

Områdene er nummerert i henhold til bruttolisten (kategorinummer i parentes).

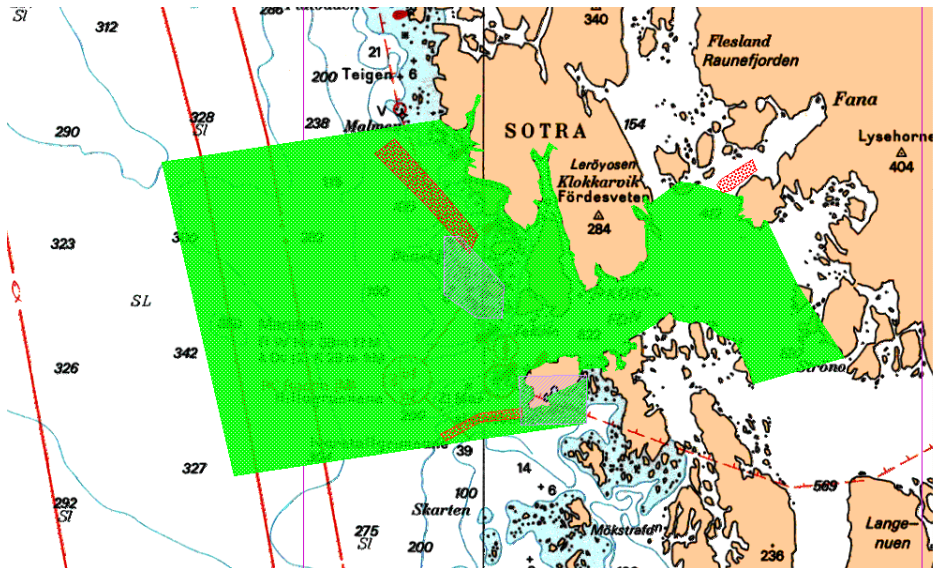
- 1 Østfold (6)
- 2 Transekt fra Tromøya (6)
- 3 Framvaren (1)
- 4b Jærstrendene (5)
- 5 Ytre Hardangerfjord (4)
- 6 Korsfjorden (4)
- 7 Lurefjorden og Lindåspollene (1)
- 9 Sognefjorden (4)
- 10 Dalsfjorden (4)
- 12 Stad (5)
- 13 Giske (3)
- 17 Griphølen (5)
- 42 Remman (3)
- 19 Rødberg (2)
- 20 Gaulosen (3)
- 43 Tautraryggen (2)
- 22 Skarnsundet (2)
- 23 Borgenfjorden (1)
- 21 Grandefjæra m.m. (3)
- 18 Froan-Sularevet (6)
- 44 Borgan-Frelsøy (3)
- 47 Iverryggen (6)
- 27 Vistenfjorden (4)
- 28 Nordfjorden i Rødøy (4)
- 29 Saltstraumen (2)
- 30a Karlsøyvær (5)
- 30b Kaldvåg fjorden-Innhavet (1)
- 31 Tysfjorden (4)
- 33 Transekt fra Andfjorden (6)
- 34 Rossfjordstraumen (1)
- 35 Rystraumen (2)
- 36 Ytre Karlsøy (5)
- 38 LoppHAVet (5)
- 39 Indre Porsangerfjord (4)
- 46 Transekt fra Tanafjorden (6)
- 48 Røst-Revet (6)

Liste A. Kart over områder foreslått tatt med i marin verneplan.

VEDLEGG 2

Kart som viser konkrete forslag til referanseområder

Korsfjorden – kart som viser:

- Avgrensning av to foreslåtte taretrålfrie referanseområder markert med blå strek og skravur. Knekkpunktene for de to områdene har følgende posisjoner:

Sørligste felt:

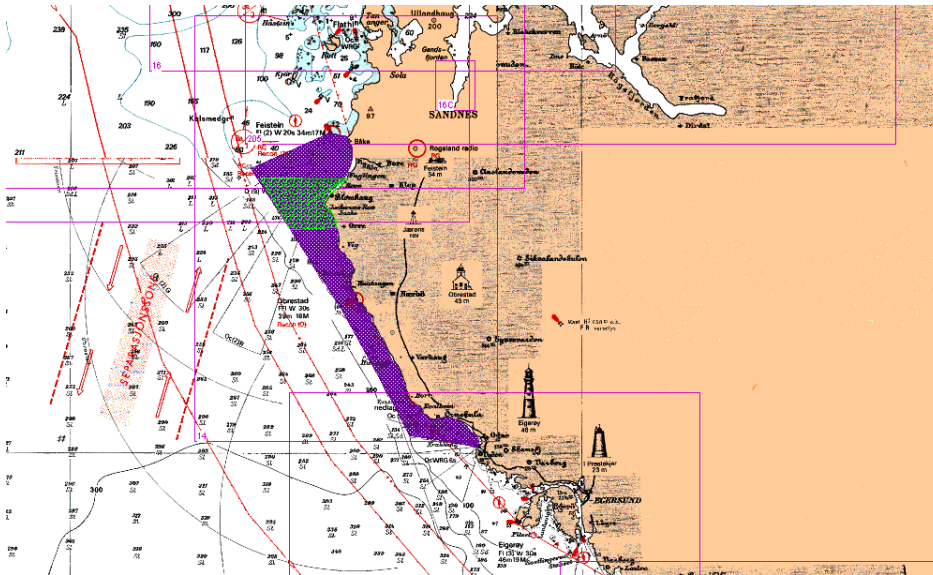
- A 60° 06,5 5° 05,9
- B 60° 06,5 5° 02,0
- C 60° 07,9 5° 02,0
- D 60° 07,9 5° 05,9

Nordligste felt:

- A 60° 09,6 5° 01,0
- B 60° 09,6 4° 59,5
- C 60° 10,3 4° 57,5
- D 60° 12,0 4° 57,5
- E 60° 12,0 4° 58,6
- F 60° 10,5 5° 01,0

(Taretråling i Hordaland, rapport 2004)

- Nytt avgrensningsforslag for Korsfjorden, slik at hele det foreslåtte sørligste taretrålfrie referanseområdet omfattes av området i marin verneplan.
- To reketrålfelt markert med brun skravur, hvorav det nordligste feltet (utenfor Sotra) foreslås som referanseområde hvor det ikke tillates fiske med trål etter reke.

Jærstrendene – kart som viser avgrensning av foreslått taretrålfritt referanseområde markert med grønn strek og skravor.

Området samsvarer med arealet som ble stengt for taretråling ved Kronprinsregentens resolusjon av 12.12.03 om revidert vern av Jærstrendene. For Jærstrendene landskapsvernområde er det bl.a. gitt følgende bestemmelser:

”§ 3 Verneregler

A. For landskapsvernet gjelder følgende regler:

18. Taretråling er ikke tillate i ei sone som ligg mellom Reve hamn i Nord og Orre-elva i sør innfor sjøområdet ved Revtangen, jf. § 1 pkt. 6 b. Retninga ut fra land for nord- og sørgrensene for sona følgjer ein rett vestlig kurs parallelt med taretrålingsfelta.”

§ 1 Avgrensning

6. Landskapsvernområdet (jf. Naturvernloven §5) ligg i fylgjande område, jf. pkt. 3:

b) I sjø:

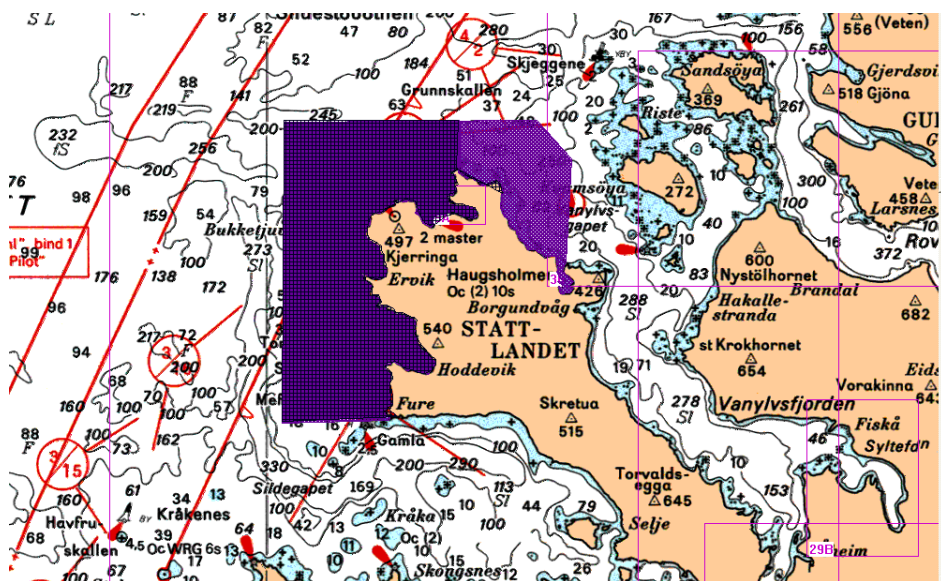
Sjøareal og undersjøisk landskap i tilknytning til landarealet og øyer ut til eit djup på 5 meter, målt ved fjære sjø.

Sjøareal og undersjøisk landskap i tilknytning til landarealet ut til eit djup på om lag 20 meter i fylgjande område:

Sjøområdet nord og sør for Revtangen, fra Feistein i nord til Obrestad hamn i sør.

Sjøområdet ved Ognå, fra og med fuglefredningsområdet ved Kvasheim fyr i nord til og med Ognabukta i sør.”

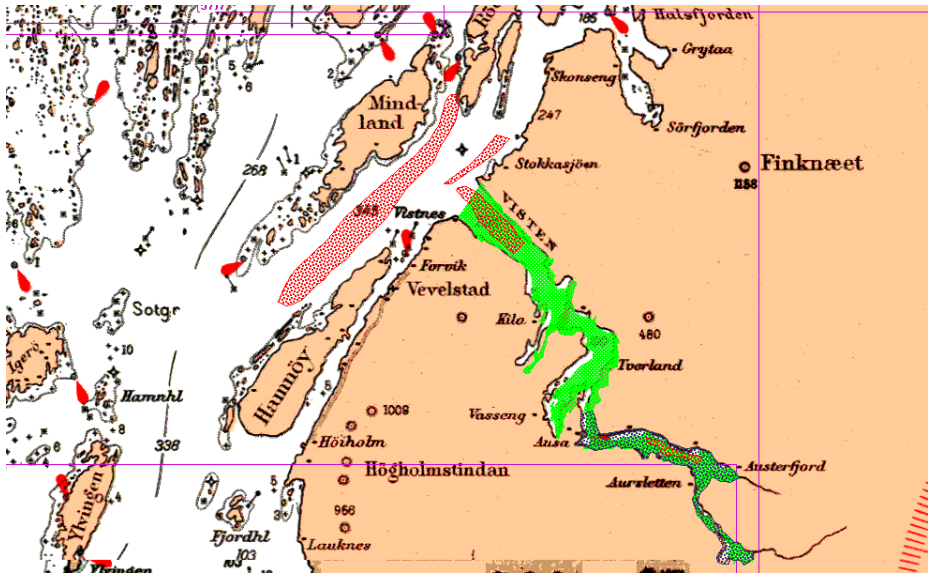
(Forskrift om vern av Jærstrendene landskapsvernområde med biotopfredningar og naturminne i Randaberg, Sola, Klepp og Hå kommunar, Rogaland fylke, 2003)

Stad – kart som viser avgrensning av foreslått taretrålfritt referanseområde markert med mørk lilla farge.

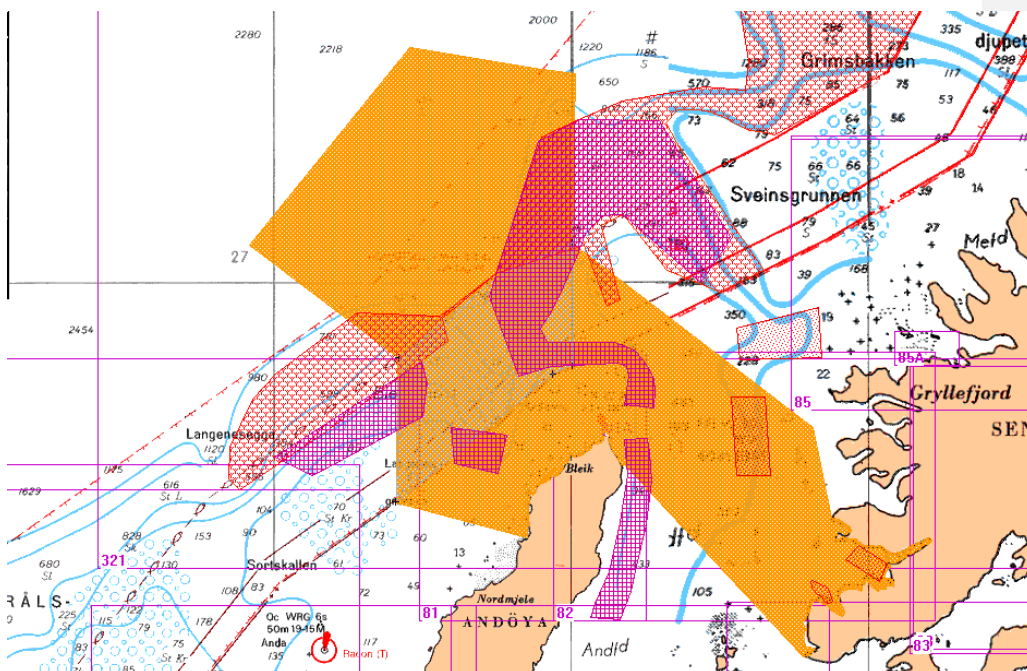
Det foreslåtte referanseområdet omfatter arealene vest for Stålet og knekkpunktene er gitt ved følgende posisjoner:

- 62° 13 N og 5° 11 Ø
- 62° 14 N og 5° 11 Ø
- 62° 14 N og 5° 01 Ø
- 62° 06 N og 5° 01 Ø
- 62° 06 N og 5° 07 Ø

Vistenfjorden – kart som viser avgrensning av referanseområde hvor det ikke tillates fiske med trål etter reke markert med blå skraver på grønn bakgrunn.

Forslaget samsvarer med utredningsområdet i det pågående arbeidet med vern i Lomsdal – Visten (Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge).

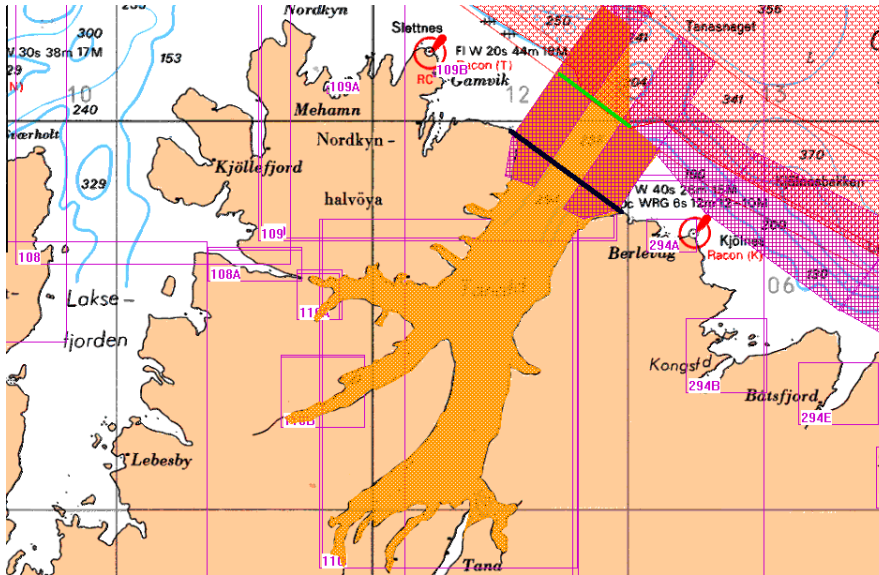

Transekt fra Andfjorden:

Rekefeltene samsvarer med de tre østligste angitte områdene. I den lokale/regionale prosessen bør en avklare at deler av ett av de tre angitte rekefeltene etableres som referanseområde (reketrålfritt).

I dette området foregår et av de mest intensive fiskerier med snurrevad hele året. Det vil derfor bli sentralt at en gjennom den videre lokale/regionale prosessen mellom myndigheter og brukere finner en hensiktsmessig avgrensning av et referanseområde (snurrevadfritt) som ivaretar både vernebehovet og brukerinteressene på en tilfredsstillende måte. Snurrevadfeltene er angitt med lilla farge.

I området utenfor Andfjorden er det betydelig trållaktivitet, hvor det allerede i medhold av fiskerilovgivningen er etablert en helårig trålfri sone, samt at man i tillegg har trålfrie områder i visse tider av året. Den helårige trålfrie sonen foreslås etablert som trålfritt referanseområde, og er angitt med grå farge. I den lokale/regionale prosessen bør en avklare hvorvidt det kan suppleres med et mindre trålfritt område uten at dette skaper alt for store negative konsekvenser for trålflåten. Trålfeltene er vist som røde skjellformasjoner. Det trålfrie området er regulert i ”Forskrift om adgang til å drive trålfiske i området mellom 4 og 12 nautiske mil fra grunnlinjen utenfor det norske fastland.”

Transekt fra Tanafjorden:

Allerede stengt rekefiskefelt inne i Tanafjorden foreslås som referanseområde hvor det ikke tillates fiske med trål etter reke. Feltet ligger innenfor den sorte, tykke streken. Nærmere detaljer avklares i den lokale regionale/prosessen.

Gjennom Forskrift om forbud mot bruk av rekefiskefelt i Finnmark fylke er følgende fastsatt:

”§ 1. Forbud mot bruk av rekefiskefelt.

Det er forbudt å bruke rekefiskefelt i følgende områder og tidsrom i nedenfor nevnte kommuner:

d) Tana, Gamvik og Berlevåg:

Tanafjorden, sjøkart nr. 109 og 110 (324), innenfor en rett linje fra Omgang lykt til Skarvenes lykt. Forbudet gjelder hele året.”

(Norsk fiskerilovgivning, 25. utgave; 163)

Felter for fiske med bunntrawl etter fisk er angitt som røde skjellformasjoner.

Det foregår et betydelig fiske med bunntrawl i området utenfor 4 nautiske mil. Området utenfor 4 nautiske mil avgrenses av dybdekoten på 300 meter. Rådgivende utvalg foreslår et trålfritt referanseområde fra 4 nautiske mil utenfor grunnlinjen (grønn linje) og ut til dybdekoten på 300 meter. Dette innebærer at området som er grunnere enn 300 meter gis status som trålfritt referanseområde. For nærmere avklaring av detaljer henvises det til den lokale/regionale prosessen.

Snurrevadfeltene er angitt som røde kvadrater.

Snurrevadfeltene i dette området ligger i ytre deler av fjorden og i de grunnere partiene på hver side av fjordutløpet. Det bør ikke være behov for å etablere mer enn et mindre avgrenset referanseområde (snurrevadfritt), som henvises til videre avklaring i den lokale/regionale prosessen.